

ЛОНДОНСКИ МАНИФЕСТ

ПРАВЕДНА РЕФОРМА АУТОРСКИХ ПРАВА ЗА БИБЛИОТЕКЕ И АРХИВЕ У ЕВРОПИ¹

УДК: 021.89:347.78(4)

Праведна примена ауторских права широм Европе је неопходна. Без тога нећемо успети да адекватно подржимо истраживање, иновације и раст, као и тежњу ка јединственом дигиталном тржишту. С њима ћемо боље неговати знање ван граница, задовољити потребе особа с инвалидитетом и у потпуности искористити предности дигиталног доба. Позивамо на праведну примену ауторских права која одговарају сврси и која ће користити сваком грађанину Европе.

---

¹ „London Manifesto for Fair Copyright Reform for Libraries and Archives in Europe”, April 2015, <http://www.eblida.org/news/fair-copyright-for-all-across-europe.html> преузето 12. 1. 2022.

Залажемо се за:

1. **Усклађивање изузетака из примене:** Усклађивање и јединствена примена изузетака у области ауторских права у свим државама чланицама ЕУ, тако да се примењују без обзира на медије или технологију.
2. **Отворену норму:** Додавање нове „отворене норме“, отвореног изузетка који подлеже тесту у три корака како би се избегла тренутна ситуација у којој европска креативност и истраживање не могу одмах да имају користи од технолошких иновација јер се закон о ауторским правима споро сустиже.
3. **Право на позајмљивање:** Аутоматско „право позајмљивања“ за библиотеке, које укључује право позајмљивања свих дигиталних медија, укључујући пренос дигиталних датотека на ограничени период.
4. **Право на стицање:** Право за библиотеке и архиве да по разумној цени купе или добију лиценцу за коришћење било ког дела заштићеног ауторским правима које је комерцијално доступно.
5. **Право на истраживање:** Аутоматско право да се изврши компјутерска анализа ауторских дела за библиотеке, архиве или њихове кориснике кад год имају приступ садржају који је у складу са законом. Овим се признаје да право на читање укључује и право на истраживање.
6. **Право за особе с инвалидитетом:** Појединци с било којим когнитивним и/или физичким инвалидитетом имају право на исти приступ знању као и сви други. У свакој земљи им мора бити дозвољено да праве копије, или да се за њих праве копије, у било ком формату који им је потребан уколико њихов инвалидитет омета приступ стандардном формату. ЕУ и њене државе чланице треба да брзо ратификују WIPO-ов Уговор из Маракеша из 2013, посебно да би се омогућила размена примерака у приступачном формату између земаља.
7. **Право на уживање законских изузетака:** Забрана уговорних услова и/или технолошких мера заштите које надјачавају неки од законских изузетака у вези са ауторским правима.
8. **Право на прекограничну употребу:** Право библиотека и архива да деле ресурсе и стављају их на располагање, да комуницирају, преносе и дистрибуирају садржај и обезбеђују копије произведене у складу са законским правом на изузимање из ауторских права за прекограничну сарадњу.

9. **Масовну дигитализацију:** Аутоматско право за библиотеке, архиве и музеје да масовно дигитализују своје комерцијално недоступне истраживачке колекције и омогућавају да им се приступа преко мреже широм ЕУ, без обавезе да обештете носиоце права.
10. **Стандардизацију услова заштите ауторских права:** Брза и потпуна хармонизација дужине трајања ауторских права у свим државама чланицама.

НАПОМЕНЕ

1. Нпр. без посебног изузетка, у САД истраживачима је омогућено да рударе садржаје према америчким одредбама о поштеној употреби. У Европи, где не постоји изузетак из отворених норми, само је Велика Британија 2014. увела национални изузетак за рударење садржаја, ограничен Директивом о информационом друштву у некомерцијалне сврхе.
2. У ЕУ позајмљивање од стране јавних библиотека подлеже надокнади.
3. Немачка, Француска, Данска, Финска, Шведска и Чешка имају законске механизме који омогућавају масовну дигитализацију комерцијално недоступних материјала. Они би требало да се прошире широм Европе, укључујући прекогранични ефекат како би легално функционисали између држава чланица ЕУ.

Превела Драгана Милуновић